

 E I S J O C S F L O R A L S d e G I R O N A

Discurs de Prudenci Bertrana, secretari del

Senyors,

Per dissort vostre i gran honor meu vàreu elegir-me a mi per secretari del jurat calificador: com a tal dec dirigirvos la paraula.

Perdoneu-me si abans de la memòria, que és l'únic que em caldria fer, vos endresso un petit parlament. Quelcom que surt del meu cor, impressionat per l'hermosa festa que per primera volta se celebra en aquesta ciutat em pessigolleja els llavis i m'empeny a parlar-vos. Una amistosa conversa, no cap discurs, que ni estic en condicions de fer-lo ni vosaltres, amb tot i vostra benevolença, tindrieu prou paciència per escoltar. Vos parlaré senzillament, incoherentment, com s'expliquen les coses que entusiasmen, dispenseu-me si la meua paraula surt encongida i vergonyosa: *prou que se sap que no pot parlar-se dels grans amors sense que la veu tremoli i s'apagui en la gorja que entela l'emoció.*

Ple d'amor està mon esperit per l'art i la poesia, i al parlar-vos d'ells, desconfio de mi perquè tinc que fer-ho en veu alta, jo que fervorosament isolat en mon si sols he sabut resals-hi en veu baixa, xiuxiuejant les oracions mentres alimentava el foc sagrat del meu entusiasme amb bocins d'il·lusions, amb trossets de tristesa, en fi, amb tot lo que ha constituït la història de ma vida, quines planes he anat arrabassant una a una cremant-les en olocaust tranquil·lament, heroicament.

Ens convé molt a tots parlar d'aqueixes coses, ens convé molt a tots perquè la vida no és pas tan plena d'alegries que poguem despreciar el goig de l'esprit, aquest goig lluminós que aclara les diades sense sol i fortifica els que desmai en empresonats en els carrers fanzinosos de les ciutats prosaiques.

Ja he dit la paraula: ¡les ciutats prosaiques! Ben segur que tots vosaltres haureu pensat tot seguit en la boira gris, en el etern silenci de la boira gris, en la melangia de la boira gris, sobre la que de tant en tant branden les campanes ara tristes, suara alegres, però sempre marcant el temps que fuig, que llisca, que s'escapa sense consol; sense art ni poesia.

Però l'hora actual és una hora beneïda i jo no puc menys de senyalar-vos aquesta hora amb mà insegura.

¡Estem celebrant els primers Jocs Florals! ¿No és prou expressiu això? En qualsevol indret algú somriu amb mofa, no manca mai aquest somriure quan se junten creients de bona fe per celebrar ceremonies amb cor senzill.

Aquí tenia que celebrar-se aquesta festa de les lletres, la substituïa malament la Associació que fins avui havia viscut entre l'escalfor oficial i entre l'escalfor oficial acaba de morir enverenada per la tinta

oficinesca en just càstic per no haver sabut encarnar l'idea de Patria. Morta la Literaria, ens quedaven complets els dies de l'any per contemplar com empedraven carrers, enrunaven cases o construïen ponts i em sembla que no ve pas tan malament acoblar-se un cop l'any per rendir tribut d'admiració als poetes.

Ja sé que no tothom hi creu en els Jocs Florals i per desgràcia no'ls manca raó. En les lluites literàries hi concorren sovint i hi triomfen que és pitjor (nosaltres hem procurat que això no succeís) rimaires d'ofici que manegen els consonants amb l'habilitat de joglars de fira; que fan misticisme sense unció; que ens conten amors estantissos al so de velles guitarres, que expliquen gestes glorioses amb les ensopides cadències dels romans de cego; que descriuen batalles amb la paraula mansa de l'home pacífic que es passa la vida radere el taulell fent paperines; inspiracions endiumenjades nascudes de la vagància d'homens enfeïnats, entre onades del benestar que els hi proporciona el contacte amb el calaix ple de monedes, inspiracions fardides de farigola, violetes, voladurries, en fi tot lo que es conreua en els jardinets de vila, en arols burgesos, on hi creixen també mongetes rénegues i cols de Brusel·les, quina fortor traspua per entre les ratlles dels versos consonants amb més ripis que bona fe. Poetes impassibles que a l'hivern, de peus al braser, somien en l'istiu i miren tranquils com passa el sufriment per radere els vidres de son balcó, com tot lluita i es capgira i al mig dels cruiximents del món que brega per avançar, ells recomencen l'eterna trova, el placívol cant a son jardí.

En els Jocs Florals hi porten també ses composicions les damiselles i adolescents romàntics que posen sovint els ulls en blanc i la mà sobre el cor; que tremolen d'emoció quan miren un enrunat castell o lleven a la lluna falsos testimonis, fent-la responsable de ferides més o menys incurables, en llurs cors, que quasi sempre són més grossos de lo que deurien.

Mes no és prou això per condemnar els Jocs Florals. Tota aquesta gent, sobre tot els últims, són gent candorosa; ells marxen pel mal camí empró marxen, i son pas incert és més consolador que l'immobilitat xorca dels escèptics en literatura, dels que dormen; dels que fumen l'opi de les diversions antiestètiques. Els primers són infants de cor tendre que volen ésser homens, els segons són esguerrats de curta talla que somriuen amb malignitat com uns gegants, terribles. Y els nins creixen, i els esguerrats no creixen. Deixem en pau que els ignocents juguin; no els molestem en sos jocs: més val jugar a literatura que a política o a soldats. Deixem que juguin, fem que juguin, amb ells pot barrejar-s'hi algun home que abastarà els brins de llor que es disputen, i verament candorosos el seguiran,

 E I S J O C S F L O R A L S D E G I R O N A

Jurat en els Jocs Florals de Girona de 1903

l'admiraran, i ja restarà sembrada la llevor que en l'avenir produirà fruits de bellesa.

Sembrant cent grans n'espiguen quatre, sembreu-ne mil i n'espigaran més. Si moren els altres serviran per engreixar la terra; cada bri caigut serà una força aprofitada; cada vençut serà una ofrena al vencedor i allà on hi hagi un poeta desenganyat quedarà un amant de la nostra llengua, un que haurà parlat la nostra llengua en els moments més enlairats de sa existència. Masses n'hi ha encara que, no coneixent-ne d'altra, creuen que la nostra és bona sols per blasfemar o per renyar-hi a la criada, i si emmanllevem un altre que els engargussa per les hores, solemniament ridícules en les que pretenen lluir-se. ¡l pensen que això els enlaira sobre el nivell de sos germans!

Juguem-hi a poetes i a fer poesia: juguem-hi amb tota serietat, siguem forces a jugar-hi, cridem-hi als distrets i als que juguen amb altres jocs més perillosos, i sobretot, juguem-hi de bona fe, amb el cor net de vanitat; jugant-hi aixís no ofendrem a la augusta deessa. Que no ens encongeixi el fred murmurar dels que avui a l'ombra de ses glorioses corones desdenyosament enç contemplen. Són petits vencedors d'ahir que si no haguessin jugat com nosaltres, ben segur que avui no foren invencibles.

Jo ho trobo molt consolador que un dia a l'any, davant d'un públic escollit i nombrós se rendeixi acatament a la gaia ciència; jo ho trobo molt hermós que es glorifiqui un sospir condensat, una idea enginyosa, un neguit indecís, un somni boirós, un amor impossible, una visió d'art, una sonoritat d'amagades cordes, un sanglot d'estranya enyorança, en fi, tot lo que viu en lo més pregon de les ànimes escollides, tot lo que reflexen les mil arestes dels esperits cristallins; tota la màgica bellesa que amaga l'altra bellesa, la plàstica dels cossos, i lluita dintre d'ells, fuig i s'escapa en els insomnis, en les hores santes de reflexió solitària, en els ratos de tristeses sens motiu i de melangia sens consol, en els suprens instants d'amors misteriosos, en els abatiments de la vida i en les màgiques esperances dels benhaurats somiadors. Jo ho trobo molt hermós que hi hagi un dia que aletegi l'aplaudiment en les orelles dels que els homes formals escarneixen; jo ho trobo molt natural que arribi una diada de joia pels que han sofert persecució dels rígids i seriosos; pels pobres malalts de l'ànima, pels incompresos, pels desertors del comerç i de la indústria, pels que ploren cantant i somriuen dolçament en la dissort.

Oh! vosaltres que al treballar una cançó sentiu de sobte que una imperceptible rosada us humiteja a les parpelles, vosaltres que al contemplar la flor boscana us invadeix una estranya dolcesa, vosaltres que

al capvespre heu tremolat de presentiments, vosaltres que una sobtada opressió ha empresonat vostre esperit, vosaltres que heu paladejat una immotivada amargor que us endola lo més pregon de vostre ésser, vosaltres que enyoreu vostre primer amor i vosaltres que us emmalalteix encara, vosaltres sou poetes. Conteu-nos lo que us passa. Veniu-hi als Jocs Florals sense artificiosa vestimenta, amb vostra robeta senzilla, porteu-hi el mocadoret de batista que ha empapat vostra primera llàgrima de gelosia, la flor mústiga cullida pels ditets de rosa que martintzaren vostre cor, la primera fulla seca que caigué sobre la tomba de vostra mare i sobretot no despengeu mai l'antiga lira, que mans barroeres n'han afluixat les cordes; deixeu-la com un símbol en un racó del Pamàs; parleu com parlen els fronts dels infants i els totsos de les verges ferides de pubertat; cerqueu la inspiració arreu; en la fulla que tremola, en el suau fregadís de la areta, que es gronxa, en el piular de la aucella que passa. Porteu als Jocs Florals tot lo que haveu dit mentres callàveu i espereu a dir-ho quan l'hora arribi: quan us barbotegi en l'ànima estranya febre, i no vulgueu dir-ho en cap més hora.

Esperem en vostre sonambulisme. Saber esperar és el gran secret del poeta, el tresor del poeta. Passegeu vostre tresor per valls i planes, estudeu la tempesta, escolteu el plor dels infantons dintre les cabanyes en les nits somortes, apreneu a confegir en el gran llibre; cada cosa és un signe, una branca seca sobre l'espai boirós, un gavilà que estén les ales sobre un cingle, una vela que lluu, un llum que oneja en les tenebres, són síl·labes que us portaran a conèixer la paraula; digueu-la al fi i no haureu pas fet una cosa vulgar.

Hi ha una infinitat de poetes que callen. ¡Oh, si poguessim ferlos enraonar oferinte'ls-hi la modesta recompensa de nostres certaments! Hi ha portes que no cedeixen a colps de massa i s'obren al suau trucar d'una maneta.

Truquem-hi a les portes barrades, truquem-hi fins en aquelles que tanquen cors endurits, aqueixos cors que també es valoren en el mercat de la vida, que en son pelegrinatge pel món, forçosament han de refregar-se amb els nostres, als que mosseguen i llatzeren.

Cantem doncs i reprenguem nostra via sense desencoratjar-nos ni maleir la sortosa fatalitat que ens empeny a cantar, fem-ho amb veu alta i convençuda que pugui arribar als llocs de penombra on viuen els que no han begut mai en la font del plaer estètic; alcem nostre cant perquè desperti als que al migdia no s'han llevat encara; rebatim nostres estrofes a l'orella dels sords, sense importar-nos res de llur sordera. Ser tossut és casi ésser virtuós i la virtut fa miracles. I si al passar llista al gran exèrcit de l'Art n'hi trobem un més, haurem fet un gran servei a l'ànima catalana. ❁

